

PÖYTÄKIRJA

Ilmastopaneelin lokakuun kokous

Aika: 29.10.2014, klo 12:00–16:00

Paikka: Ilmatieteen laitos

Paikalla:

Paneelin jäsenet: prof. Markku Ollikainen (pj), Helsingin yliopisto, apulaisprof. Sirkku Juhola, Aalto yliopisto ja Helsingin yliopisto, prof. Kai Kokko, Helsingin yliopisto, prof. Kati Kulovesi, Itä-Suomen yliopisto, tutkijatohtori Heikki Liimatainen, Tampereen teknillinen yliopisto, prof. Pirjo Peltonen-Sainio, MTT, pääjohtaja Petteri Taalas, Ilmatieteen laitos, prof., Timo Vesala, Helsingin yliopisto.

Sihteeristö: ylitarkastaja Bettina Lemström, työ- ja elinkeinoministeriö, tohtorikoulutettava Sanna Lötjönen, Helsingin yliopisto, EU-erityisasiantuntija Jussi Soramäki, valtioneuvoston kanslia.

Vierailijat: viestintäasiantuntija Riikka Lamminmäki, ympäristöministeriö, Johanna Lähteenmäki, Hill+Knowlton.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:14.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin työjärjestykseksi.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Tilannekatsaus ilmastopoliitiikkaan ja paneelin toimiin

Edellisen paneelin kokouksen jälkeen on tapahtunut paljon ja paneelin toimintakenttä on jonkin verran muuttunut.

Uutena toimijana on energiaprofessoriryhmä, jonka kanssa liikutaan samalla kentällä. Ryhmän agendana on hajautetun uusiutuvan energian edistäminen ja Suomen energiapoliittisen suuntauksen muuttaminen. Julkisuudessa on halukkuutta saada energiaprofessoriryhmä ja Ilmastopaneeli vastakkain. Tieteen Päivillä Lovia ja Ollikainen keskustelevat tiededebatissa. Lisäksi kummaltakin tulee kirjoitus Tieteessä tapahtuu –lehteen; aiheena kohtaavatko ilmasto- ja energiapoliittikan aikaskaalat. Tässä ei haluta tehdä vastakkainasettelua vaan keskustella tieteellä vaikeista kysymyksistä ja löytää hyviä ratkaisuja Suomen ilmasto- ja energiapoliitiikkaan.

Ympäristöministeri ja maa- ja metsätalousministeri ovat vaihtuneet. Päätettiin, että Ilmastopaneeli pyytää ympäristöministeriltä audienssia. Heikinheimo / Lamminmäki yrittävät sopia tapaamisaikaa,

Ilmastopaneeli

paikalle menisi 2–3 panelistia (puheenjohtajisto, jos pääsevät). Agendana olisi se, mitä paneeli tekee nyt ja lyhyesti, mitä on aiemmin tehty.

Panelisteilla on ollut useita julkisia esiintymisiä. Esimerkiksi Kokko oli ympäristövaliokunnan kuulemisessa ilmastolaista, Kulovesi oli yhdysverkon tilaisuudessa, Seppälä ja Vesala kirjoittivat vastineen Talouselämän yleisökirjoitukseen sekä useampi keynote-puheenvuoro. Kaikissa tilaisuuksissa kutsu on tullut henkilöille paneelin edustajina, mikä on positiivista. Eurooppa-neuvoston ilmastotavoitteita on kommentoitu paljon ja Ollikainen on puhunut asiasta YLE:n TV-uutisissa sekä MTV:n TV- ja radiouutisissa.

Soramäki kertoi Eurooppa-neuvoston viime viikolla päättämistä ilmastotavoitteista. Lamminmäki lähettää tästä aineistoa panelisteille.

Tulevia tapahtumia:

Maanantaina 3.11. klo 8:30 alkaen on tiedotustilaisuus IPCC päätöksentekijöiden synteisistä Ilmatieteenlaitoksella.

Energia- ja ilmastopoliittinen ministerityöryhmä kokoontuu joulukuussa 3.12. Päätettiin, että tänne lähtee 2-3 panelistia.

Ilmastopoliittikan briiffi eduskunnalle: Mahdollisia aiheita olisivat taakanjako ja Suomen pidemmän aikavälin linjat. Mietittiin tapahtuman ajankohtaa, sisältöä ja tavoitetta. Asia päätettiin laittaa valmisteluun. Tätä varten muodostetaan pieni työryhmä, jota johtaa Kulovesi. Lisäksi mukaan tulevat Kokko, Peltonen-Sainio ja Ollikainen.

5. Viestintäsuunnitelma

Hill+Knowlton esitteli viestintäsuunnitelmaa, jota oli jo aiemmin käyty läpi puheenjohtajiston ja sihteeristön kokouksessa. Kokouksessa käytiin läpi suunnitelman pääkohdat ja keskustelun jälkeen kaikki dokumentit laitetaan basecamp:iin.

Sidosryhmistä keskusteltaessa päätettiin olla yhteydessä ryhmäkanslioihin. Lisäksi päätettiin perustaa Twitter-tili ja järjestää Hill+Knowltonin pitämä Twitter-koulutus. Koulutus kestää maksimissaan kaksi tuntia ja se pidetään joulukuun kokouksen yhteydessä 11.12. Koulutuksessa luodaan yhteiset pelisäännöt Twitterin käyttöön ja näistä tehdään luonnos kokousta varten. Osa panelistien pitämistä julkisista esityksistä päätettiin kerätä ja hyödyntää esimerkiksi ilmastopaneelin internetsivuilla.

6. Ilmastolain käsittelytilanne

a. Valiokuntakäsittelyt

Kokko teki ilmastolaista raportin ja kävi esittelemässä sitä ympäristövaliokunnassa. Viestinä oli, että vaikka laki voisi olla tiukempikin, poliittiset realiteetit ymmärretään.

Paneeli pyrkii vierailemaan ympäristövaliokunnan lisäksi maatalous-, talous- ja tulevaisuusvaliokunnassa.

b. Q&A-paperi

Kysymys-vastaus-pohja toimii työkaluna, jos keskustelu ilmastolaista kuumenee. Tavoitteena on, että paneeli antaisi ilmastolaista yhdenmukaisen viestin. Hill+Knowltonin pohjustama tiedosto lisätään basecamp:iin.

7. Hankkeiden liikkeellelähtö

a. Ilmastonmuutoksen hillintä liikenteessä

Sopimusluonnos on käsittelyssä ja kumppaneiden kanssa on sovittu aloituspalaveri marraskuun loppuun. Sisäisesti on tehty luonnostelua kuinka hanketta lähdetään tekemään eteenpäin. Tilastoaineistoa on etsitty ja myös saatu. Liikenneviraston kanssa on saatu hyvä pohja yhteistyölle ja sovittu, että heidät pidetään ajan tasalla hankkeesta. Hankkeessa järjestetään sidosryhmäseminaari. SYKEN kanssa on haettu valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaa rahoitusta.

b. Sopeutuminen ilmastonmuutokseen

Hanke on lähtenyt hitaasti liikkeelle. Hakemuksen viimeiset kommentit tulevat tämän viikon aikana. Rahoituksesta on sovittu. Hankkeessa lähdetään sisällön kanssa käyntiin.

c. Metsät ja nielut

Rahoituspäätökset on tehty. Työ alkaa huomenna aloituspalaverilla. Paneelin ulkopuolelta hankkeessa on mukana Metla.

d. Ilmastokasvatus ja opetussuunnitelmat

Rahoitus on hoidettu ja Cantell on ollut julkisuudessa jo aktiivinen.

Näyttää siltä, että marraskuussa kaikki hankkeet ovat käynnissä. Aikataulusta ollaan noin kaksi kuukautta jäljessä, mutta viime kauteen verrattuna ollaan hyvin liikkeellä.

8. Uudet hankkeet

a. Kansallisen energia- ja ilmastostrategian (2013) seuranta

Paneelilla on asetuspäätökseen kirjattu erityistehtävä seurata kansallisen energia- ja ilmastostrategian toimeenpanoa ja arvioida ilmastopolitiikan johdonmukaisuutta sekä tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyyttä. Tästä on suunnitteilla hanke, joka dokumentoisi strategian seurantaa ja kirjaisi sen vahvuuksia ja ongelmakohtia sekä antaisi suosituksia toiminnan tehostamiseksi. Hankkeen lopuksi voidaan ottaa kantaa tai tehdä suositus tarpeen mukaan. Hankkeen tavoitteena olisi tehdä yleiskatsaus

Ilmastopaneeli

kannanoton pohjaksi, tarkastella strategian vaikuttavuutta ja politiikan koherenssia sekä tehdä keskustelualoite virkamiesten ja sidosryhmien suuntaan.

Työn toteutus sisältäisi yleiskatsauksellisen dokumentaation, avainhenkilöhaastatteluita, tulosten esittelyn paneelille ja viestinnän. Raportin osana voisi olla paneelin näkemys siitä, mikä oli ydintä strategiassa päästömielessä ja miltä näyttää tulevaisuuden suhteen ja ollaanko oikeilla poluilla. Selvitykseen sisältyisi neljä eri teemaa.

Hankkeen työryhmässä ovat Järvelä (hankkeen vetäjä), Kokko, Juhola, Syri, Peltonen-Sainio ja Seppälä. Hankkeen kokonaiskustannukset olisivat noin 15 000 €. Jos strategiasta löytyy selviä puutteita tai kehityskohtia, tulee viestinnälle ja tulosten julkaisulle antaa painoa.

Päätettiin antaa hankkeelle vihreä valo ja jatkaa hankkeen valmistelua.

b. Cleantech

Alasta alettiin puhua 2000-luvun alkupuolella. Jos cleantechillä on fundamentaalinen vaikutus johonkin alaan, niin energiasektoriin. Esimerkiksi aurinkopaneeleissa on tapahtumassa murros (kustannukset romahtavat piin käytön seurauksena). Cleantechille on monta määritelmää. Alaa kohdellaan joko alas painaen tai jalustalle nostaen. Cleantech on lähinnä politiikan luomaa, kunnes saadaan ratkaisuja, jotka kannattavat markkinahinnoilla. Alaan liittyy paljon politiikkariskejä investoijien kannalta.

Selvitystarpeita: Itse käsitteen ”cleantech” selvennys ja kuinka se ilmenee taloudessa (samaa tapaan kuin hiilineutraalisuus). Toimiala-analyysi: mitä ovat laajuus, arvonlisä, kasvupotentiaali ja alan kehittymisen pullonkaulat. Mikä on alan kontribuutio kokonaistaloudelliseen ja päästöjen kehitykseen, jos ala nousee tai laskee. Poliitiikkariskien arvioita ja miten näitä voidaan hallita.

VATT voisi tehdä toimiala-analyysin. Paneelin työ olisi käsitteellistä ja pullonkaulojen selvittämistä (haastatteluja). Myös rahoittajien näkemys voisi olla hyödyllistä ottaa mukaan. Ei järjestetä sidosryhmäseminaaria vaan pidetään muutama pyöreän pöydän keskustelu, joissa mukana TEM, SITRA, cleantech-rahoittajia ja paneeli. Paneelista hankkeessa ovat mukana Ollikainen (hankkeen vetäjä), Seppälä, Syri ja Airaksinen. Lisäksi Kokko voi tulla mukaan keskusteluun. Hankkeen budjetti on noin 50 000 €. Aikataulu noudattaisi suunnilleen samaa kuin muutkin, VATT voisi aloittaa jo joulukuun alusta.

Päätettiin lähteä viemään hanketta eteenpäin keskustelun pohjalta.

9. Vierailu UK ilmastopaneeliin 13.11.

Vierailulle lähtevät puheenjohtajisto ja Heikinheimo. Matkaan lähdetään 12.11. ja palataan 13.11., paitsi Sirkku palaa 14.11.

Sovittuja tapaamisia Sir David Kingin, Committee on Climate Change -edustajien ja DECC Carbon Budgets team -edustajien kanssa. Juhola tapaa erikseen sopeutumisesta vastaavia henkilöitä. UK:n paneelille tehdään aloite maailman ilmastopaneelien huippukokouksen järjestämisestä. Tavoitteena

olisi koota eri ilmastopaneelien saama kokemus siitä, mitä eri maissa on opittu, sisäiseen raporttiin, sekä tehdä yhteinen kannanotto globaalin ilmastopaneelin puolesta.

10. Muut mahdolliset asiat

Seuraavat kokoukset:

Joulukuun kokous pidetään torstaina 11.12. klo 12–16.

Kokouksen agendasta tehdään hieman tavallista kevyempi ja kokoukseen yhdistetään Hill+Knowltonin järjestämä Twitter-koulutus.

Helmikuun kokous pidetään perjantaina 27.2. klo 12–16. Kokouksessa käsitellään mm. hankkeiden ensimmäisiä raportointeja.

Muista alkuvuoden kokouksista tehdään Doodle-kysely.

11. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:05.